

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

รายงานการประชุม

คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม

ครั้งที่ ๓/๒๕๖๔

วันศุกร์ที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๓๐ น.

การประชุมผ่านระบบออนไลน์

ผู้มาประชุม

๑. ศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล	ประธานอนุกรรมการ
๒. ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม
นางสาวนิภาพัฒน์ วงศ์วัฒนะเดช	อนุกรรมการ
๓. ผู้แทนสำนักงานศาลปกครอง
นายอนันต์ คงเครือพันธ์	อนุกรรมการ
๔. ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด
นายวิพล กิติทัศน์าสระชัย	อนุกรรมการ
๕. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
พลตำรวจตรีหญิง จุฑารัตน์ ฉัตรเพิ่มพร	อนุกรรมการ
๖. ผู้แทนสำนักงานประมาณ
นางอมรรัตน์ ฤทธิพลเดช	อนุกรรมการ
๗. ผู้แทนสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
นางสาวศรินทร์พร เตียวตระกูล	อนุกรรมการ
๘. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
นางสาวรุ่งนภา ลีคณาพรวิสิฐ	อนุกรรมการ
๙. ผู้แทนสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย
นางสาวชลธิช ชื่นอุระ	อนุกรรมการ
๑๐. ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประธานอนุกรรมการให้ความเห็นชอบ
รองศาสตราจารย์ พันตำรวจโทเกษมพงศ์ พุตระกูล	อนุกรรมการ
๑๑. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
พันตำรวจโทพงษ์ธร ธัญญศิริ	อนุกรรมการ

๑๒. นายชัยวัฒน์ รุ่งเล็ก	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๓. นางชัตติยา รัตนติลก	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๔. นางสาวจิตติยา พฤกษาเมธานันท์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้ไม่มาประชุม

๑. นางศิรสา ไชยหมาน	ติตราชการ
๒. นางสาวสิริพร พิทยโสภณ	ติตราชการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นางสาวรัตนาวรรณ หอมเนียม	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒. ว่าที่ ร.ต.หญิง สุภัทรา आयวงษ์	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๓. นางสาวกัลยา ถ้ำทอง	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๔. นายรัชภูมิ พลเพชร	สำนักงานกิจการยุติธรรม

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ
ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าได้อนุมัติมติตราชการ ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้
จำนวน ๒ ท่าน ได้แก่ นางสาวสิริพร พิทยโสภณ และผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุม
ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๔

มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุม

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

๓.๑ สรุปผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยใน
กระบวนการยุติธรรม ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔
คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ได้มีการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาและ
ผลักดันประเด็นนโยบายเพื่อส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม และกำหนดนโยบายการวิจัยด้านกระบวนการ
ยุติธรรมให้สอดคล้องต่อสถานการณ์ในปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินงานเป็นประเด็นสำคัญ
๓ ประเด็น ดังนี้

๑. การประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม
จำนวน ๓ ครั้ง เพื่อขับเคลื่อนแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ โดยการประชุมคณะอนุกรรมการฯ
มีรายละเอียด ดังนี้

๑.๑ การประชุม...

๑.๑ การประชุมคณะอนุกรรมการฯ ครั้งที่ ๔/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๓ โดยที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบกรอบการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๑.๒ การประชุมคณะอนุกรรมการฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๔ เพื่อพิจารณา จำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่

๑) แนวทางการนำผลการศึกษาวิจัยชุดโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ (ปีที่ ๑) ที่แล้วเสร็จไปใช้ประโยชน์ โดยที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบให้ฝ่ายเลขานุการฯ ขับเคลื่อนโครงการวิจัยเพื่อการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำไปสู่การใช้ประโยชน์ โดยผ่านกลไกคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปปฏิบัติ

๒) การจัดทำกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ โดยที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบให้ฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการปรับปรุงตามข้อสังเกตของอนุกรรมการฯ แล้วนำกลับมารายงานคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาในครั้งต่อไป ดังนี้

๑.๓ การประชุมคณะอนุกรรมการฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๔ ที่ประชุมได้มีการพิจารณา จำนวน ๒ เรื่อง ดังนี้

๑) การจัดทำกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ โดยที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบให้ฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ ตามข้อเสนอแนะของที่ประชุม และแจ้งเวียนคณะอนุกรรมการฯ เพื่อให้การรับรองก่อนที่จะนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติต่อไป

๒) การบริหารจัดการงานวิจัยด้านการบริหารงานยุติธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมไทย โดยที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบแนวทางการบริหารจัดการงานวิจัยด้านการบริหารงานยุติธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมไทย โดยให้ฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการเพิ่มเติมในการศึกษารวบรวมข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำแนวทางพัฒนาระบบฐานข้อมูลงานวิจัย รวมถึงความเชื่อมโยงของระบบบริหารจัดการงานวิจัยด้านการบริหารงานยุติธรรมกับระบบข้อมูลสารสนเทศวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ เพื่อให้เกิดการบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงาน แล้วนำกลับมารายงานคณะอนุกรรมการฯ พิจารณารั้งต่อไป

๒. การขับเคลื่อนแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้มีการจัดทำแผนการขับเคลื่อนแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ และคู่มือแนวทางการส่งเสริมการนำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปใช้ประโยชน์ โดยคณะอนุกรรมการฯ ได้มีมติเห็นชอบแผนการขับเคลื่อนฯ และคู่มือฯ แล้วในการประชุมคณะอนุกรรมการฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๓ เพื่อนำไปขับเคลื่อนให้มีการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม ตั้งแต่กระบวนการก่อนการวิจัย ระหว่างการวิจัย และหลังการวิจัย โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ดำเนินการนำแผนการขับเคลื่อนฯ และคู่มือฯ ไปขับเคลื่อนในชุดโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ (ปีที่ ๑) เพื่อให้การนำงานวิจัยสามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยได้ดำเนินการ ๒ แนวทาง ดังนี้

๒.๑ การผลักดันงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ ผ่านการนำข้อค้นพบไปจัดทำเป็นสื่อในการนำเสนอที่สามารถเข้าใจได้ง่าย การนำเสนอผลการศึกษารวบรวมผ่านการประชุมคณะกรรมการพิจารณาและประเมินผลงานวิจัยของกระทรวงยุติธรรม และผ่านกลไกคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๒ การจัดทำ...

๒.๒ การจัดทำชุดโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ (ปีที่ ๒) โดยเป็นการต่อยอดผลจากการศึกษาวิจัยชุดโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำในปีที่ ๑

๓. การจัดทำกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้จัดทำ (ร่าง) กรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ ซึ่งประกอบด้วย ๕ กรอบการวิจัย โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ ศึกษาแผนนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนปฏิรูปประเทศ แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ แผนปฏิบัติราชการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น

๓.๒ การวิเคราะห์สถานการณ์และช่องว่างของงานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม

๓.๒.๑ การรวบรวมข้อมูลงานวิจัยของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

๓.๒.๒ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ๕๘ เรื่อง ของกระทรวงยุติธรรม ในรอบ ๕ ปีที่ผ่านมา

๓.๒.๓ การจัดประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder) ประกอบด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน ๒ ครั้ง

๓.๒.๔ การสัมภาษณ์เชิงลึกที่เกี่ยวข้อง ๔ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มนักวิจัย กลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย และกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรม

ทั้งนี้ กรอบการวิจัยดังกล่าว จะเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาในวาระที่ ๔.๑ ต่อไป

มติที่ประชุม

รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๔

เรื่องเพื่อพิจารณา

๔.๑ กรอบการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

ฝ่ายเลขานุการแจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม มีกำหนดการประชุม ๕ ครั้ง โดยมีกิจกรรมที่คณะอนุกรรมการฯ จะต้องติดตาม และขับเคลื่อนการดำเนินการ ได้แก่

๑) การจัดทำกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙

ฝ่ายเลขานุการแจ้งต่อที่ประชุมทราบว่า ในส่วนของการจัดทำกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ นั้น ได้มีแผนการดำเนินการ และกิจกรรมที่ต้องดำเนินการขับเคลื่อนเพื่อจัดทำกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ ได้แก่ การนำเสนอ (ร่าง) กรอบการวิจัยฯ ต่อคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาในการประชุมครั้งนี้ การนำเสนอ (ร่าง) กรอบการวิจัยฯ ต่อคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติเพื่อพิจารณา การจัดทำรูปเล่ม ประกอบคำอธิบายเพื่อส่งต่อให้กับหน่วยงาน บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของเครือข่ายนักวิจัย หน่วยงานผู้ให้ทุน และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่อประกอบการพิจารณาขอรับทุนการจัดสรรงบประมาณในปีต่อไป

๒) การบริหาร...

๒) การบริหารจัดการงานวิจัยด้านการบริหารงานยุติธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมไทย ตามที่ฝ่ายเลขานุการฯ พบว่า ปัญหาที่สำคัญของการนำงานวิจัยในกระบวนการยุติธรรมไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม คือการขาดระบบการบูรณาการด้านการบริหารจัดการงานการศึกษาวิจัยและพัฒนาด้านกระบวนการยุติธรรมในระดับประเทศ ดังนั้น สำนักงานกิจการยุติธรรม จึงเห็นควรดำเนินการจัดทำระบบการบริหารจัดการงานวิจัยด้านการบริหารงานยุติธรรม โดยมีหลักการและกรอบแนวคิด ดังนี้

๒.๑ ความสำคัญของการจัดทำระบบการบริหารจัดการเกี่ยวกับงานศึกษาวิจัยด้านการบริหารงานยุติธรรม

๒.๒ องค์ประกอบของระบบการบริหารจัดการด้านการศึกษาวิจัยในกระบวนการยุติธรรม โดยสามารถแบ่งได้ออกเป็น ๓ ส่วนที่มีความสำคัญ ได้แก่ ต้นน้ำ (การที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย โดยมีการกำหนดกรอบแผนงานวิจัย การพิจารณาหัวข้อโครงการ จัดทำข้อเสนอโครงการ และเสนอขอรับทุนวิจัยร่วมกัน) กลางน้ำ (การบริหารจัดการโครงการวิจัยหลังจากได้รับเงินสนับสนุน) และปลายน้ำ (การร่วมกันผลักดันให้เกิดการนำการวิจัยที่แล้วเสร็จไปสู่การใช้ประโยชน์)

การสร้างระบบการบริหารจัดการงานวิจัยในกระบวนการยุติธรรมแบบบูรณาการสู่กระบวนการยุติธรรมที่เป็นหนึ่งเดียว เป็นการบูรณาการใน ๓ กระบวนการสำคัญ ได้แก่ (๑) การพัฒนาและเสริมสร้างเครือข่ายนักวิจัยในด้านกระบวนการยุติธรรม (๒) การจัดตั้งกลไกประสานงานกลาง เพื่อบูรณาการ การผลักดันและสนับสนุนส่งเสริมให้มีการนำผลการวิจัยไปสู่ใช้ประโยชน์ ในการกำหนดนโยบายแผนงาน รวมทั้งนำไปใช้ปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม (๓) การสนับสนุนการทำระบบฐานข้อมูลโครงการวิจัยที่พร้อมใช้ ทั้งในส่วนของโครงการวิจัยที่กำลังดำเนินงาน ระบบการติดตามงานวิจัยที่กำลังดำเนินการ รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ และสื่อสำหรับเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบสารสนเทศด้านการศึกษาวิจัย มาช่วยรองรับในการจัดการระบบการจดทะเบียนและส่งต่อและเข้าถึงข้อมูลโดยจัดทำเป็นเว็บเพจ แบบ One Stop Service เป็นหน่วยให้บริการข้อมูลด้านการวิจัยแบบเบ็ดเสร็จครบวงจรตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ ของกระบวนการ ของการศึกษาวิจัย โดยพัฒนาต่อยอด webpage ของหน่วยงาน ที่ชื่อ Justice Knowledge Base ให้มีระบบการค้นหาและให้บริการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีการออกแบบที่น่าสนใจ มีระบบปฏิบัติการแบบ Interactive มีหน้าจอแสดงผลที่สะดวกในการใช้งาน โดยมีองค์ประกอบสำคัญที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยการพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมสิ่งอำนวยความสะดวก ให้เข้าถึงง่าย เพื่อเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมในอนาคต

จากการจัดทำระบบการบริหารจัดการงานวิจัยด้านการบริหารงานยุติธรรมดังกล่าว คณะอนุกรรมการฯ ได้เห็นชอบแนวทางการบริหารจัดการงานวิจัยด้านการบริหารงานยุติธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมไทย โดยให้ฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการเพิ่มเติมในการศึกษารวบรวมข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำแนวทางพัฒนาระบบฐานข้อมูลงานวิจัย รวมถึงความเชื่อมโยงของระบบบริหารจัดการงานวิจัยด้านการบริหารงานยุติธรรมกับระบบข้อมูลสารสนเทศวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ เพื่อให้เกิดการบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงาน ดังนั้น ฝ่ายเลขานุการฯ จึงได้วางแผนกรอบการดำเนินการของคณะอนุกรรมการฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อพิจารณาใน ๓ ประเด็น ดังนี้

๑) แนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมไทย : การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและองค์ความรู้งานวิจัยในกระบวนการยุติธรรม และระบบจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการวิจัย (กระบวนการต้นน้ำ)

๒) แนวทางการ...

๒) แนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมไทย : การพัฒนาระบบติดตามและประเมินคุณภาพการดำเนินงานโครงการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม (กระบวนการกลางน้ำ)

๓) แนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมไทย : การพัฒนาระบบและกระบวนการในการส่งเสริม การเผยแพร่ และผลักดันงานวิจัยในกระบวนการยุติธรรมไปสู่การใช้ประโยชน์ (กระบวนการปลายน้ำ)

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้ร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่างๆ โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

๑. การจัดทำกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ เพื่อเป็นแนวทางและการคาดการณ์ถึงสถานการณ์ ทิศทางการวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมในอนาคตในอีก ๔ ปีข้างหน้า รวมถึงแสดงให้เห็นว่าในแต่ละปีควรจะมีประเด็นหรือให้ความสำคัญประเด็นปัญหาการวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมในเรื่องใด

๒. หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมควรมีการศึกษา ตรวจสอบประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นภายในหน่วยงาน ตั้งแต่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทางแพ่ง ทางปกครอง กระบวนการในชั้นสอบสวน การฟ้องร้อง การพิจารณาพิพากษาคดี การบังคับโทษต่างๆ ว่ามีประเด็นปัญหาใดเกิดขึ้น และควรนำมาศึกษาวิจัยเพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานให้กับหน่วยงานต่อไป

๓. กระบวนการจัดทำกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ ได้เกิดขึ้นก่อนการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ เนื่องจากการเสนอขอรับงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จะเป็นกระบวนการขอรับงบประมาณล่วงหน้า ๒ ปีงบประมาณ จึงทำให้ทางคณะกรรมการฯ ต้องมีการจัดทำกรอบการวิจัยฯ ล่วงหน้าเพื่อให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมใช้กรอบการวิจัยฯ เป็นแนวทางในกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย และทันต่อกระบวนการจัดทำคำของบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ รวมถึงสำนักงบประมาณจะมีการพิจารณารายละเอียดคำของบประมาณ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖ ในช่วงกลางเดือนมกราคม ๒๕๖๕ ดังนั้น หากกระบวนการจัดทำกรอบการวิจัยฯ แล้วเสร็จได้ทันในเวลาดังกล่าว สำนักงบประมาณจะได้นำกรอบการวิจัยฯ มาใช้ในการพิจารณารายละเอียดคำของบประมาณ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖ ต่อไป

๔. การผลักดันการนำงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม ตามแผนการขับเคลื่อนแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ที่คณะกรรมการฯ ได้ให้ความเห็นชอบไปแล้วในการประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๓ นั้น เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ จึงได้มีการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมไทย โดยสิ่งสำคัญในการสนับสนุนระบบบริหารจัดการฯ ให้มีประสิทธิภาพ คือ webpage ที่ชื่อ “Justice Knowledge Base : JKB” ซึ่งเป็นการพัฒนาต่อยอดจาก webpage ของสำนักงานกิจการยุติธรรมที่มีอยู่เดิม ในเบื้องต้นสำนักงานกิจการยุติธรรมได้รับงบประมาณมาเพื่อดำเนินการพัฒนา JKB เรียบร้อยแล้ว

มติที่ประชุม: เห็นชอบกรอบการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

๔.๒ กรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙

ฝ่ายเลขานุการแจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรมได้มีการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๔ และได้มีมติเห็นชอบให้ฝ่ายเลขานุการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม ในส่วนของการศึกษา รวบรวมข้อมูล และการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการทบทวนการดำเนินการวิจัย ที่ผ่านมาของหน่วยงานต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนากรอบการวิจัยฯ เพิ่มเติม และได้ดำเนินการจัดส่ง (ร่าง) กรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ พร้อมสรุปข้อมูล อินโฟกราฟิกของกรอบการวิจัยฯ ไปยังหน่วยงานด้านกระบวนการยุติธรรม จำนวน ๑๕ หน่วยงาน เพื่อสำรวจความคิดเห็นต่อกรอบการวิจัยฯ ตามข้อเสนอแนะของที่ประชุม และแจ้งเวียนคณะอนุกรรมการฯ เพื่อให้การรับรองก่อนที่จะนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติต่อไป โดยฝ่ายเลขานุการฯ ได้ดำเนินการปรับปรุงกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ ให้มีความครบถ้วน และสามารถกำหนดทิศทางการวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมในอนาคตให้ตรงต่อความต้องการของหน่วยงาน และสามารถแก้ไขปัญหาด้านกระบวนการยุติธรรมได้ รวมถึงสามารถขับเคลื่อนการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

โดยหน่วยงานทั้ง ๑๕ หน่วยงาน ได้ให้ข้อเสนอแนะดังนี้

๑. ภาพรวมของกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ มีความสำคัญและเป็นการกำกับทิศทางการดำเนินงานด้านการวิจัยเพื่อนำไปสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(๑) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีภารกิจในการร่างกฎหมายและให้ความเห็นทางกฎหมายแก่หน่วยงานของรัฐ กรอบการวิจัยฯ นี้ เป็นเป้าประสงค์และผลสัมฤทธิ์ที่หน่วยงานภาคปฏิบัติควรนำไปศึกษาวิจัย สำหรับสำนักงานฯ จะได้ดำเนินการนำงานวิจัยดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาในชั้นที่ต้องพิจารณาร่างกฎหมายต่อไป

(๒) สำนักเลขาธิการรัฐมนตรี (สลค.) เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะรัฐมนตรี และเป็นหน่วยงานกลางที่ประสานการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเสนอร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี ดังนั้น สลค. มีความต้องการในการพัฒนา การประสานข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายและการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับการเสนอร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(๓) สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม มีภารกิจในการพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เป็นต้น

(๔) กรมศุลกากร มีภารกิจนอกเหนือไปจากการเก็บภาษีอากร ในการควบคุมทางศุลกากรและบังคับการใช้กฎหมายศุลกากรแก่การกระทำผิดในทางศุลกากร กรอบการวิจัยฯ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายและการพิจารณาคดีศุลกากร

๒) กรอบการวิจัยที่ ๑ กรอบวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางอาญา
โครงการวิจัยที่ควรมีภายใต้กรอบการวิจัย ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญในกระบวนการยุติธรรม การทบทวนแนวปฏิบัติงานที่ละเลยสิทธิมนุษยชน แนวทางการพัฒนาการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงิน การป้องกัน/ลดอัตราการกระทำผิดในสังคม เป็นต้น

๓) กรอบการวิจัยที่ ...

๓) กรอบการวิจัยที่ ๒ กรอบวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง ปกครอง
โครงการวิจัยที่ควรมีภายใต้กรอบการวิจัย ได้แก่ การส่งเสริมให้กระบวนการบังคับคดีทางแพ่งมีประสิทธิภาพ
เพื่อให้ประชาชนเลือกที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางแพ่งมากขึ้น การเร่งรัด/กรอบระยะเวลาการพิจารณาทาง
ปกครอง เป็นต้น

๔) กรอบการวิจัยที่ ๓ การวิจัยเพื่อพัฒนากฎหมาย (ให้เป็นกฎหมายที่ดี Better
Regulation) โครงการวิจัยที่ควรมีภายใต้กรอบการวิจัย ได้แก่ เกณฑ์การประเมินความสอดคล้องกับหลักนิติธรรม
ของกฎหมาย การพัฒนากฎหมายวิธีพิจารณาความฟ้องเงิน กระบวนการติดตามความจำเป็นของกฎหมาย เป็นต้น

๕) กรอบการวิจัยที่ ๔ กรอบวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใน
กระบวนการยุติธรรม โครงการวิจัยที่ควรมีภายใต้กรอบการวิจัย ได้แก่ การจัดทำสำนวนการสอบสวนและบันทึก
สำนวนการสอบสวนลงเครือข่ายดิจิทัลแบบ Real Time One Stop Service เพื่อติดตามข้อมูลในกระบวนการ
ยุติธรรม เป็นต้น

๖) กรอบการวิจัยที่ ๕ กรอบวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพหน่วยงานในกระบวนการ
ยุติธรรม โครงการวิจัยที่ควรมีภายใต้กรอบการวิจัย ได้แก่ กระบวนการยุติธรรมที่เข้มแข็งเกี่ยวข้องกับ
ความเข้มแข็งขององค์กร และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม การป้องกันด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการ จึงได้นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจดังกล่าวมาประกอบการพัฒนา
ปรับปรุงแก้ไขกรอบการวิจัยเพื่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ เรียบร้อยแล้ว

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้ร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่างๆ โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

๑. กรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๖๙ มีความ
สอดคล้องกับกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐
ในยุทธศาสตร์ที่ ๒ การยกระดับสังคมและสิ่งแวดล้อม ให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน สามารถแก้ไขปัญหาท้าทายและ
ปรับตัวได้ทันต่อพลวัตการเปลี่ยนแปลงของโลก (แผนงานภายใต้ยุทธศาสตร์ : พัฒนานโยบายและต้นแบบสำหรับ
สังคมคุณธรรม การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน และการเสริมสร้างธรรมาภิบาล โดยใช้การวิจัย เทคโนโลยี และ
นวัตกรรม)

๒. การเสนอแนะเพิ่มเติมในรายละเอียดของแต่ละกรอบการวิจัยฯ ได้แก่

๒.๑ กรอบการวิจัยที่ ๑ การพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางอาญา

๑) สำนักงานศาลยุติธรรมมุ่งให้ความสำคัญในการพัฒนากระบวนการยุติธรรม
ทางอาญา ซึ่งเป็นไปตามนโยบายประธานศาลฎีกา ในการส่งเสริมบทบาทของศาลยุติธรรมในการคุ้มครองสิทธิและ
เสรีภาพของประชาชนภายใต้หลักนิติธรรม ยกระดับการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในการเข้าถึงการเยียวยา
ผู้เสียหายอย่างรวดเร็ว และเป็นรูปธรรม การปรับปรุงกระบวนการชั้นฝากขัง การปล่อยตัวชั่วคราว เพื่อลด
การคุมขังที่ไม่จำเป็น อีกทั้งสำนักงานศาลยุติธรรมมีแผนการดำเนินการวิจัย ได้แก่ แนวทางการพัฒนากระบวนการ
พิจารณาคดีอาญาที่ส่งผลกระทบต่อผู้เสียหาย ซึ่งมีความสอดคล้องกับกรอบการวิจัยที่ ๑ การพัฒนากระบวนการ
ยุติธรรมทางอาญา (ประเด็นวิจัยที่แนะนำ : การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญในกระบวนการยุติธรรม
และการป้องกัน/ลดอัตราการกระทำผิดในสังคม)

๒) สำนักงานอัยการสูงสุด ...

๒) สำนักงานอัยการสูงสุด มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับประเด็นวิจัยที่แนะนำใน ๒ ประเด็นตามที่ได้มีการตอบแบบสำรวจความคิดเห็นฯ ได้แก่

- การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยที่เป็นการศึกษาแบบเจาะลึก ซึ่งในบางประเทศจะมีคณะกรรมการศาลยุติธรรม คณะกรรมการอัยการ ซึ่งนำภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมถึงตัวแทนสมาคมผู้เสียหาย โดยการศึกษาวิจัยดังกล่าวจะนำไปสู่การพัฒนาต้นแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนให้กับกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทยต่อไป

- การทบทวนแนวปฏิบัติงานที่ละเลยสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากแนวปฏิบัติในการดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ดำเนินการกันมาจนคุ้นชิน แต่เป็นการดำเนินงานที่ไม่คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนของประชาชน ซึ่งหากมีการศึกษาวิจัยจะเป็นการทบทวน พัฒนา และปรับปรุงการดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมให้ดีขึ้น และคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนของประชาชน

๒.๒ กรอบการวิจัยที่ ๒ การพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง ปกครอง

๑) ประเด็นการศึกษาวิจัยในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๖๙ ในด้านกระบวนการยุติธรรมทางปกครอง ควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญใน ๓ ประเด็น ได้แก่

- หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องทางปกครอง ได้แก่ กฎหมายมหาชน ซึ่งในต่างประเทศมีจำนวนมาก จึงควรมีการศึกษาวิจัยทบทวนกฎหมายปกครองของต่างประเทศ เพื่อนำมาสู่การพัฒนา และปรับปรุงกฎหมายทางด้านปกครองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

- การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม

- กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลปกครอง

๒) กรอบการวิจัยที่ ๒ การพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง ปกครอง ยังไม่สะท้อนความต้องการของภาคธุรกิจ จึงควรมุ่งเน้นการศึกษาวิจัยการเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงระบบอนุญาโตตุลาการ

๓) ในประเด็นวิจัยที่แนะนำภายใต้กรอบการวิจัยที่ ๒ ข้อ ๓) การวิจัยเพื่อพัฒนาการอำนวยความสะดวกยุติธรรม การเยียวยาผู้เสียหาย การลดความเหลื่อมล้ำ การคุ้มครองสิทธิ เป็นประเด็นการวิจัยที่สะท้อนกระบวนการยุติธรรมทางอาญามากกว่ากระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง จึงควรมีการปรับชื่อประเด็นการวิจัย กรอบการวิจัยหรือคำสำคัญให้บังชี้และสะท้อนถึงกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง และคำนึงถึงภาคธุรกิจมากกว่านี้ เช่น การใช้คำว่า “ผู้เสียหาย” ให้แก้ไขเป็น “ผู้พิพาท” หรือเป็นการศึกษาวิจัยที่เป็นการปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งเพื่อตอบรับกับภาคธุรกิจเพื่อให้การดำเนินงานเกิดความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ รวมถึงการศึกษากฎหมายที่ไม่เป็นปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการของภาคธุรกิจ

๔) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ สำนักงานอัยการสูงสุด จะมีการศึกษาวิจัยเรื่องมาตรฐานการสั่งฟ้องคดีอาญา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินงานของอัยการ โดยประเด็นการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับกรอบการวิจัยที่ ๒ การพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง ปกครอง

๕) ประเด็นวิจัยที่แนะนำเพิ่มเติม

- การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครอง (ตามประเด็นวิจัยที่แนะนำภายใต้กรอบการวิจัยที่ ๒ ข้อ ๒) ประกอบด้วย ๒ โครงการ ได้แก่

- ชุดโครงการพัฒนากระบวนการใกล้เคียง
- ชุดโครงการศึกษาหลักกฎหมายปกครองสมัยใหม่เพื่อนำมาใช้พิจารณาพิพากษาคดีปกครอง
- การศึกษาวิจัยเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงระบบอนุญาโตตุลาการเพื่อแก้ไขข้อพิพาททั้งทางแพ่งและปกครอง
- กฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจ
- การศึกษาวิจัยเรื่องมาตรฐานการสั่งฟ้องคดีอาญา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินงานของอัยการ

๒.๓ กรอบการวิจัยที่ ๓ การพัฒนากฎหมาย (Better Regulation)

๑) ควรมีการพิจารณาความซับซ้อนของประเด็นวิจัยที่แนะนำกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยกรอบวิจัยที่ ๓ มีรายละเอียดภายใต้กรอบการวิจัยค่อนข้างกว้าง ซึ่งการพิจารณาเพื่อดำเนินการศึกษาวินิจฉัยอาจมีการให้ค่าน้ำหนักน้อยกว่ากรอบวิจัยอื่นๆ ก็ได้

๒) สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย มีประเด็นวิจัยที่แนะนำเพิ่มเติม ดังนี้

- ควรมีการศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างปัญหาด้านยาเสพติดที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรมปัจจุบันกับแนวคิดพระราชบัญญัติ ให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งเป็นประเด็นการศึกษาวินิจฉัยที่น่าสนใจ รวมถึงการประเมินประสิทธิผล ผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ ว่าจะมีการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงต่อกระบวนการยุติธรรมอย่างไรบ้าง

- การประเมินความสำเร็จ (Key Performance Indicator : KPI) ผลกระทบทางบวกและทางลบจากการใช้กฎหมายที่กระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน เช่น ประเด็นการสมรสเท่าเทียม ควรจะมีการศึกษาโดยกระบวนการรับฟังความเห็นจากประชาชนด้วย เป็นต้น

๓) สำนักงานกิจการยุติธรรมให้ความสำคัญในการศึกษาวินิจฉัย ๓ ประเด็น ได้แก่ ๑) การสังคายนากฎหมาย ๒) การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางกฎหมาย ๓) การนำระบบประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายเพื่อประเมินกฎหมายต่าง เช่น พระราชบัญญัติ ให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นต้น โดยประเด็นการศึกษาวินิจฉัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ ดังนั้น หากได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งทุนต่างๆ เช่น สกสว. วช. สำนักงานงบประมาณ เป็นต้น จะทำให้เกิดการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานด้านกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

๔) ประเด็นวิจัยที่แนะนำเพิ่มเติม

- การวิจัยเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินภาวะกฎหมายอาญาเพื่อ (การสังคายนากฎหมาย)

- การศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างปัญหาด้านยาเสพติดที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรมปัจจุบันกับแนวคิดพระราชบัญญัติ ให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔

- การประเมินความสำเร็จ (Key Performance Indicator : KPI) ผลกระทบทางบวกและทางลบจากการใช้กฎหมายที่กระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน

๒.๔ กรอบการวิจัยที่ ๔ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีในกระบวนการยุติธรรม มีประเด็นวิจัยที่แนะนำเพิ่มเติม ดังนี้

๑) สำนักงานศาลยุติธรรม ...

๑) สำนักงานศาลยุติธรรม ได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อรองรับการดำเนินงานจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (covid-๑๙) สำนักงานศาลยุติธรรมได้มีการร่วมมือกับคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) หรือ ETDA (เอ็ตด้า) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้จัดทำการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการไกล่เกลี่ยออนไลน์ สัญญาประนีประนอมยอมความ โดยการเซ็นเอกสารผ่านระบบหน้าจอออนไลน์ และในขณะเดียวกันสำนักงานศาลยุติธรรมมีความต้องการในการศึกษาว่าแนวทางการดำเนินการดังกล่าวจะสามารถได้รับมาตรฐานทาง ADTE หรือไม่อย่างไร รวมไปถึงได้มีการพัฒนาระบบการยื่นฟ้อง การยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) การยื่นคำคู่ความและเอกสารแบบมีค่าธรรมเนียม ผ่านระบบ CIOS โดยสำนักงานศาลยุติธรรมได้มีการหารือกับ ADTE มาโดยตลอดเพื่อหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีต่อไป

๒) ในรอบการวิจัยที่ ๔ ได้มีการกำหนดเป้าประสงค์และผลสัมฤทธิ์ที่สำคัญที่มุ่งเน้นการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศเพียงอย่างเดียว หากกรอบการวิจัยนี้ต้องการให้เกิดการพัฒนาด้านกระบวนการยุติธรรมอย่างแท้จริง ควรมุ่งให้ความสำคัญในการพัฒนากระบวนการดำเนินงานที่ทันสมัย รวดเร็ว และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานต่อไป

๓) การบริหารจัดการความเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูล และการส่งต่อข้อมูล แลกเปลี่ยนกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในปัจจุบันมีความจำเป็นในการศึกษาวิจัยในประเด็นการพัฒนาระบบฐานข้อมูล ทั้งนี้ เพื่อเป็นการรองรับการดำเนินงานดังกล่าว สำนักงานกิจการยุติธรรม อยู่ระหว่างจัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้แผนแม่บทฯ สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานและส่งผลให้เกิดความสะดวกในการบริการประชาชน ดังนั้นในอนาคตทางสำนักงานกิจการยุติธรรมจะมีการขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ในการขอเข้าสัมภาษณ์เพื่อพัฒนาความเชื่อมโยงของฐานข้อมูลในการให้บริการแก่ประชาชน รวมถึงกระทรวงยุติธรรมมีการจัดทำเทคโนโลยีเพื่อให้เป็นกลไกในการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงการสร้างความสะดวกในรูปแบบ e-service บริการประชาชนให้เข้าถึงได้โดยง่าย และสะดวกในการเข้ารับบริการ

๔) ในการของบประมาณจะต้องจัดทำข้อเสนอให้สอดคล้องยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนแม่บทกระบวนการยุติธรรม รวมถึง (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ โดยประเด็นที่สอดคล้องกับด้านกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ มิติที่ ๔ ปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ หมายเหตุที่ ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต โดยสนับสนุนให้คนทุกช่วงวัยมีโอกาสพัฒนาทักษะอย่างเต็มศักยภาพ มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับบริบทของโลกยุคใหม่ อาทิ ทักษะดิจิทัล รวมถึงการผลิตกำลังคนให้ตรงความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย หมายเหตุที่ ๑๓ ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน โดยยกระดับภาครัฐให้มีสมรรถนะสูงและคล่องตัว สามารถก้าวสู่การเป็นภาครัฐดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ รวมถึงการยกเลิกกฎหมายที่ไม่จำเป็นและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้น การดำเนินการศึกษาวิจัยภายใต้กรอบการวิจัยที่ ๔ จะสนับสนุนการปฏิบัติงานของข้อมูลศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (DXC) โดยในชั้นการขอรับการจัดสรรงบประมาณเจ้าของโครงการควรระบุความเชื่อมโยงและความสอดคล้องของโครงการต่างๆ กับยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนแม่บทกระบวนการยุติธรรม รวมถึง (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ เพื่อให้สำนักงบประมาณพิจารณาอนุมัติเงินงบประมาณต่อไป

๕) ในช่วงของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (covid-๑๙) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีการนำเทคโนโลยีมารองรับการใช้เพื่อการดำเนินงานมากขึ้น ทั้งใน

ชั้นศาล กรมราชทัณฑ์ และการติดตามผู้พ้นโทษ ในกระบวนการการไกล่เกลี่ยออนไลน์ การพบญาติผ่านช่องทาง Video call การรายงานตัวผ่าน Video Conference ดังนั้น หากมีงานวิจัยที่รองรับในเชิงประจักษ์ได้ว่าการใช้เทคโนโลยีต่างๆ มีประโยชน์และประสิทธิภาพอย่างไร ก็จะสามารถสร้างความปลอดภัยในใช้เทคโนโลยี

๖) ประเด็นวิจัยที่แนะนำเพิ่มเติม

- การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีทะเบียนประวัติ
- การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อรองรับการดำเนินงานด้าน

กระบวนการยุติธรรมไทย

๒.๕ กรอบการวิจัยที่ ๕ กรอบการวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพหน่วยงาน

ในกระบวนการยุติธรรม

๑) สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย ได้มีการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม โดยมุ่งเน้นมาตรฐานระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม และส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรกรมราชทัณฑ์ ซึ่งในช่วงของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (covid-๑๙) ได้มีการส่งเสริมการลดความเครียดของเจ้าหน้าที่ภายในเรือนจำ ประเมินต้นทุนทางจิตวิทยา เพื่อมาออกแบบโปรแกรมให้เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒) สำนักงานกิจการยุติธรรม ได้ดำเนินการขับเคลื่อนแนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ตามมติคณะรัฐมนตรี (ครม.) โดยได้มีการจัดทำสื่อการเรียนการสอน วิชากระบวนการยุติธรรมไทยของทุกช่วงวัย อาทิ นักเรียน นักศึกษา ประชาชน และบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งสำนักงานฯ จะดำเนินการปรับปรุงรายวิชา โดยสื่อให้เห็นถึงภาพรวมของกระบวนการยุติธรรม พร้อมทั้งสอดแทรก Infographics เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ศึกษา และเผยแพร่รายวิชาผ่านระบบ Thai MOOC และสามารถเผยแพร่สื่อการเรียนการสอนดังกล่าวให้กับนักเรียน นักศึกษา ประชาชน และบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรฯ มีความก้าวหน้าในสายอาชีพ (Career path) หลังจากที่ได้มีการดำเนินการมาแล้ว ทางสำนักงานฯ จะดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อประเมินผลการจัดทำองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพ ประสิทธิผลจากการจัดทำองค์ความรู้และได้ดำเนินการเผยแพร่ผ่านกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงองค์ความรู้ให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

๓) ประเด็นวิจัยที่แนะนำเพิ่มเติม

- การศึกษาวิจัยเพื่อประเมินผลการจัดทำองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรม (การจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา ปฐมวัย มัธยม และระดับอุดมศึกษา)

มติที่ประชุม: เห็นชอบกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ โดยมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ เพิ่มเติมประเด็นวิจัยที่แนะนำภายใต้กรอบการวิจัย เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติต่อไป

๔.๓ การบริหารจัดการงานวิจัยด้านการบริหารงานยุติธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมไทย (ต่อเนื่อง)

ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า จากการประชุมคณะอนุกรรมการฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ ได้มีมติเห็นชอบแนวทางการบริหารจัดการงานวิจัยด้านการบริหารงานยุติธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมไทย โดยให้ฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการเพิ่มเติมในการศึกษารวบรวมข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

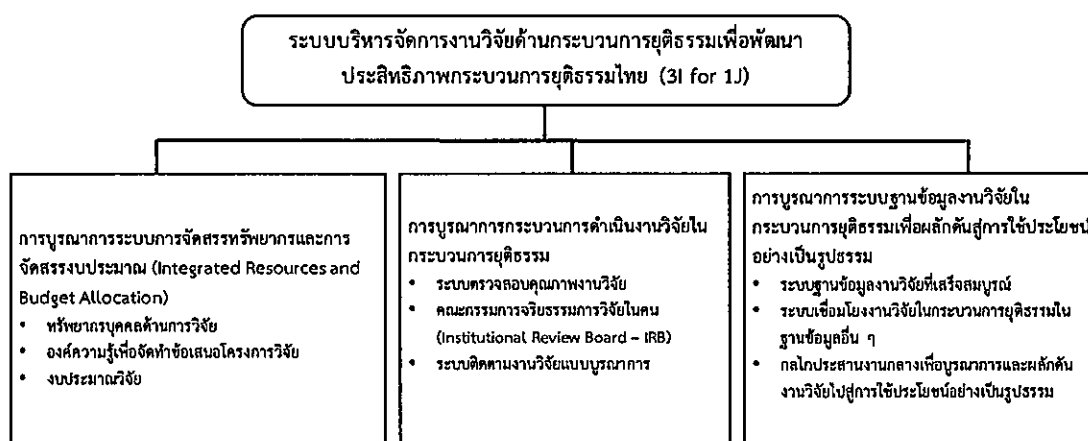
หารือร่วม...

หารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลงานวิจัย รวมถึงความเชื่อมโยงของระบบบริหารจัดการงานวิจัยด้านการบริหารงานยุติธรรมกับระบบข้อมูลสารสนเทศวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ เพื่อให้เกิดการบูรณาการดำเนินงานระหว่างหน่วยงาน แล้วนำกลับมารายงานคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาในครั้งต่อไป ดังนั้นเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานผลักดันงานวิจัยในกระบวนการยุติธรรมที่ดำเนินการแล้วไปสู่การใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งเพื่อขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินงานวิจัยทั้งระบบ ตั้งแต่ระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คณะอนุกรรมการฯ ได้เห็นชอบการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมไทย (๓I for ๑J) ซึ่งจะประกอบด้วยการบูรณาการ ๓ กระบวนการ เพื่อผลักดันไปสู่การใช้งานวิจัยเป็นพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย และขับเคลื่อนการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ดังนี้

๑) การบริหารจัดการกระบวนการวิจัยในระยะต้นน้ำ : การบูรณาการระบบการจัดสรรทรัพยากร และการจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัย (Integrated Resources and Budget Allocation)

๒) การบริหารจัดการงานวิจัยในระยะ กลางน้ำ : การบูรณาการกระบวนการดำเนินงานวิจัยในกระบวนการยุติธรรม (Integrated Research Quality Control Management and Monitoring System)

๓) การบริหารจัดการกระบวนการวิจัยในระยะ ปลายน้ำ : การบูรณาการระบบฐานข้อมูลงานวิจัยในกระบวนการยุติธรรมเพื่อผลักดันสู่การใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม (Integrated Justice Research Database Management for Practical Implementation)

ดังที่เห็นได้ว่า การดำเนินการต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่ระบบการบริหารจัดการงานวิจัยด้านการบริหารงานยุติธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมไทย (๓I for ๑J) จะต้องใช้ประโยชน์จากระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบสารสนเทศเป็นอย่างมาก เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเครือข่ายนักวิจัยในกระบวนการยุติธรรม รวมถึงเป็นช่องทางให้ประชาชน และหน่วยงานผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ตลอดจนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยในกระบวนการยุติธรรมได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ สำนักงานงานกิจการยุติธรรมได้ริเริ่มดำเนินการพัฒนาฐานข้อมูลในชื่อว่า Justice Knowledge Base หรือ JKB โดยพัฒนาต่อยอดจากฐานข้อมูลงานวิจัยของกระทรวงยุติธรรมที่มีอยู่เดิม ให้มีระบบการค้นหาและให้บริการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีการออกแบบที่น่าสนใจ มีระบบปฏิบัติการแบบ Interactive และหน้าจอแสดงผลที่สะดวกในการใช้งาน

โดยมีองค์...

โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดย การพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมสิ่งอำนวยความสะดวก ให้เข้าถึงง่าย เพื่อเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างสังคมในอนาคต ดังนี้

๑) ฐานข้อมูลด้านผลงานวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ที่บรรจุผลงานวิจัยในรูปแบบ ที่เป็น Real Time ทันสมัย ง่ายต่อการใช้งานและการนำไปใช้ประโยชน์ มีทั้งระบบของการค้นหางานวิจัย และ ระบบของการบันทึก และเผยแพร่ข้อมูลการวิจัยให้กับผู้สนใจที่ต้องการใช้ผลงานวิจัยเข้ามาเลือกใช้ การวิจัยจะถูก จัดหมวดหมู่ ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

๒) ข้อมูลเกี่ยวกับกฎ และระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย ทั้งในส่วนของ ระเบียบวิธีวิจัย แบบฟอร์มขอรับการสนับสนุนทุนการวิจัยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่องทางการขอรับการอนุญาต ทางจริยธรรมการวิจัยในคน (Institutional Review Board - IRB) ระเบียบของการเงินพัสดุของกระทรวงการคลัง และหน่วยงานผู้ให้ทุนทั้งจากภาครัฐและเอกชนและจากในและต่างประเทศ และองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อนักวิจัย

๓) ข้อมูลเกี่ยวกับนักวิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ที่เป็นเครือข่ายนักวิจัยในกระบวนการยุติธรรมที่แสดงถึงประวัติและประสบการณ์รวมถึงความรู้และความสามารถในการทำวิจัยในหัวข้อต่างๆที่เกี่ยวกับการบริหารงานยุติธรรม ที่มีการปรับปรุงข้อมูลให้มีความเป็นปัจจุบัน และมีการแสดงส่วนที่ให้การเชิดชูนักวิจัยที่มีผลงานโดดเด่นด้านการวิจัยในด้านต่างๆ

๔) ระบบของการบริหารจัดการโครงการวิจัย ในส่วนที่สำนักงานกิจการยุติธรรมเป็นผู้จัดสรรทุน เป็นระบบการติดตาม ความก้าวหน้าของการศึกษาวิจัย การบริหารสัญญา และการจัดทำรายงานและระบบให้การคำปรึกษา และแก้ปัญหา แก่นักวิจัยเกี่ยวกับการทำการศึกษาวิจัย รวมถึงการเป็นกลไกการกำกับ ตรวจสอบและรับรองการรักษามาตรฐานในกระบวนการดำเนินการวิจัยให้เกิดความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับ

๕) ส่วนให้บริการให้คำปรึกษาด้านการทำการศึกษาวิจัย โดยจะมี ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ เข้ามาช่วยในการตอบข้อซักถามหรือข้อสงสัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย

๖) ข้อมูลแหล่งทุนทั้งจากรัฐและเอกชน จากหน่วยงานที่เป็นเครือข่ายในกระบวนการยุติธรรมจากในและนอกประเทศ มีช่องทางในการ ส่งต่อข่าวสารและ ประชาสัมพันธ์ หัวข้อโครงการและกรอบการวิจัย ให้กับผู้ที่สนใจได้เข้ามาร่วมในการ ทำการศึกษาวิจัย

๗) ช่องทางที่ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมถึงช่องทางการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการให้ข้อเสนอแนะในการกำหนด หัวข้อและกรอบการวิจัยที่มีความจำเป็น เพื่อการพัฒนาเป็นข้อเสนอโครงการ มาพัฒนากระบวนการยุติธรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนต่อไป

นอกจากนี้ สำนักงานกิจการยุติธรรม มีแนวคิดริเริ่มในการพัฒนาเพื่อจัดตั้ง คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน (Institutional Review Board - IRB) สำหรับการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะ ซึ่งอาจประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมและอาชีววิทยาโดยตรง ซึ่งจะสามารรถให้ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการ การศึกษาวิจัยที่ดำเนินการกับผู้ได้รับผลกระทบ หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการยุติธรรมได้

ประเด็นอภิปราย

๑) สำนักงานการวิจัยแห่งชาติในฐานะผู้ให้ทุนสนับสนุนงบประมาณด้านการวิจัย เห็นถึงความสำคัญของการขับเคลื่อนและนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม เช่น การกำหนดนโยบาย

การกำหนด...

การกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินงาน การออกกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกและรองรับการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ เป็นต้น

๒) เพื่อให้ฝ่ายเลขานุการฯ ได้รับข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นถึงการบริหารจัดการงานวิจัย ด้านการบริหารงานยุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุทธธรรมอย่างครบถ้วน จึงควรให้ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามแจ้งเวียนไปยังคณะอนุกรรมการฯ เพื่อสอบถามความคิดเห็นการบริหารจัดการงานวิจัยฯ แล้วให้ฝ่ายเลขานุการฯ รวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปปรับปรุงและรายงานคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาในครั้งต่อไป

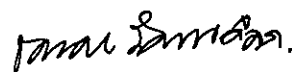
มติที่ประชุม: มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการแจ้งเวียนให้คณะอนุกรรมการฯ ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัยด้านการบริหารงานยุทธธรรม และนำกลับมารายงานคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาในครั้งต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่นๆ
ไม่มี

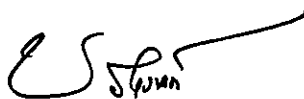
เลิกประชุมเวลา ๑๒.๐๐ น.

(นางสาวจิตติยา พุกษาเมธานันท์)
นักวิชาการยุทธธรรมชำนาญการพิเศษ
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้จดยางานการประชุม

(นางชัตติยา รัตนดิлок)
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุทธธรรม
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้จดยางานการประชุม

(นายชัยวัฒน์ รุ่งเล็ก)
รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุทธธรรม
อนุกรรมการและเลขานุการ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม